Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	B. Rijpkema, M. Peeters, M. Ouendag	**Datum**	23 februari 2022
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	9780002
E-mail	b.rijpkema@utrecht.nl, m.peeters@utrecht.nl, m.ouendag@utrecht.nl	**Onderwerp**	Aangepast raadsvoorstel Visie Speelruimte Utrecht - Spelen in je eigen buurt
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Openbare ruimte

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren we u over de aanpassingen in de Visie Speelruimte ‘Spelen in je eigen buurt’, naar aanleiding van het commissiedebat daarover op 10 februari jongstleden. We gaan daarnaast, zoals toegezegd tijdens het commissiedebat, nader in op het proces van totstandkoming van de visie en de rol van participatie daarin, op de rol van de visie in het proces om daadwerkelijk tot nieuwe speelplekken te komen en op de financiële kant van de zaak. Om te beginnen lichten we graag de intentie van de visie nog een keer toe, daarbij gaan we ook in op de aanpassingen in de Visie Speelruimte ‘Spelen in je eigen buurt.’

De Visie Speelruimte: Een ruimtelijke kader
Het faciliteren van spelen in de openbare ruimte vraagt om een nauwe verbinding tussen onder andere fysieke ruimte en voorzieningen, activering en betrokkenheid van verschillende doelgroepen en technisch beheer en onderhoud. Alleen door inspanningen op die verschillende vlakken aan elkaar te verbinden kan echt een stap vooruit worden gemaakt als het gaat om spelen in de Utrechtse openbare ruimte. In de huidige situatie ontbreekt een duidelijk kader voor de ruimtelijke kant van spelen in de openbare ruimte, omdat het huidige speelruimtebeleid verouderd is.

De Visie Speelruimte die nu voorligt biedt een dergelijk ruimtelijk kader aan de hand waarvan beheer- en onderhoudsplannen, bewonersinitiatieven en gebiedsontwikkelingen kunnen worden getoetst. Het ontbreken van een dergelijk kader in de huidige situatie maakt het lastig om vragen van bewoners en collega’s die actief zijn in wijken en gebieden goed te beantwoorden. Dit zijn vragen als: is er in deze buurt voldoende speelruimte? Is het verstandig om deze speelplek om te vormen naar een plek voor jongeren? Kan er een speeltuin voor jonge kinderen worden toegevoegd in deze buurt? Wat is er nodig voor de oudere jeugd in deze buurt?

De nu voorliggende visie bevat een kwantitatieve en kwalitatieve norm om deze vragen aan te toetsen. Daarbij houden we rekening met de ruimtelijke indeling van een buurt, de woningdichtheid en

de demografie. De wijkbureaus blijven het eerste aanspreekpunt en daarmee het loket voor bewoners. Intern versterken we daar waar nodig de verbinding tussen verschillende organisatieonderdelen zodat een inwoner niet langs verschillende loketten hoeft om op zoek te gaan naar een antwoord op zijn of haar vraag. De wijkbureaus zijn vanuit die rol ook nauw betrokken bij zowel totstandkoming als de verdere uitwerking van de Visie Speelruimte.

De Visie speelruimte is naar aanleiding van het commissiedebat op diverse punten aangepast. Hieronder volgt een opsomming van de elementen die zijn aangepast of toegevoegd:

- Een nadere toelichting op het ruimtelijk karakter van de visie en het verband met maatschappelijke opgaven in hoofdstuk 1;
- Een toelichting op het proces van visie tot uitvoering van interventies langs drie stappen (visievorming, analysefase en realisatiefase) in hoofdstuk 1;
- Een nadere uitwerking van het thema inclusiviteit en toegankelijkheid, waaronder ook over verlichting van speelplekken in hoofdstuk 2;
- Op diverse plekken in het stuk meer aandacht voor het gebruik van schoolpleinen als eventuele bespeelbare openbare ruimte, waaronder over de huidige regeling groene schoolpleinen en de expliciete toezegging dat de gemeente pro-actief contact zoekt met schoolbesturen daar waar het openbaar maken van het schoolplein grote meerwaarde voor de beschikbare ruimte voor spelen in de buurt heeft;
- Jongerenontmoetingsplekken (JOP) zijn als vorm van bespeelbare openbare ruimte toegevoegd met daarbij de notie dat JOP’s weliswaar feitelijk geen speelfunctie hebben, maar als voorziening wel in de norm passen;
- Nadere uitwerking van spelen in het groen en de verhouding van deze visie met de ambitie Groen tenzij, het gebruik van circulaire materialen en aansluiting bij klimaatdoelen in hoofdstuk 4 onder spelen in het groen;
- Ambitie over circulariteit en verplaatsen van speeltoestellen is toegevoegd in hoofdstuk 3;
- Meer informatie over balsport en waterspelen en over beheerde speeltuinen als alternatief voor openbare speelruimte in hoofdstuk 2;

Participatie van de Visie Speelruimte

Bij het realiseren van voldoende ruimte voor spelen in elke wijk en buurt is de betrokkenheid van bewoners en specifiek van kinderen en jongeren essentieel. De raad vroeg tijdens het commissiedebat dan ook terecht aandacht voor participatie bij de totstandkoming van de Visie Speelruimte. Met ketenpartners als DOCK, Stichting JoU en SportUtrecht, experts binnen de gemeente en enkele betrokken inwoners is in twee sessies de nieuwe speelruimtenorm getoetst. We hebben voor deze sessies ook actief bewonersvertegenwoordigers en organisaties uitgenodigd om mee te praten. Tijdens deze participatiefase gaven deelnemers aan de participatie meermaals aan dat ze het weliswaar goed vinden dat de gemeente zo uitgebreid aandacht besteedt aan speelruimte, maar dat de visie en de stedelijke speelnorm voor hen te abstract zijn om zich direct een mening over te vormen. Zij gaven aan graag in gesprek te willen nadat de visie is vastgesteld, wanneer de focus wordt verlegd naar wijk, (speel)buurt en speelplek. Dit blijkt ook uit de reacties tijdens de inspraakperiode van 12 weken. Deze reacties gingen voornamelijk over specifieke speelplekken en waren bovendien zeer beperkt in aantal.

Ondanks inspanningen om bewoners actief uit te nodigen mee te praten, werd ons dus al snel duidelijk dat meepraten over een stedelijke norm een heel ander onderwerp is dan meepraten over specifieke wensen voor speelplekken in je eigen buurt of straat. In de vervolgfase, na vaststelling van de visie, wordt de participatie van betrokkenen, gebruikers en organisaties veel uitgebreider

vormgegeven. Dat gebeurt onder andere tijdens de speelruimtescans en de uitvoeringsprojecten die hieruit volgen. Uitgangspunt daarbij is om zo veel als mogelijk ook kinderen en jongeren zelf bij de participatie te betrekken. Als het gaat om de concrete inrichting van openbare ruimte voor spelen worden daarnaast altijd de omwonenden en gebruikers betrokken. Hieronder wordt de samenhang tussen de Visie Speelruimte en de wijkspeelruimtescans nog nader toegelicht.

Proces – van visie naar uitvoering
De Visie Speelruimte is, zoals ook tijdens het commissiedebat naar voren kwam, een eerste noodzakelijke stap in het verbeteren van de speelruimte in Utrecht. Bij vaststelling van deze visie zijn dan ook niet direct alle ambities gerealiseerd. Het vaststellen van de visie is echter wel voorwaardelijk om tot concrete resultaten in de stad te komen. Na vaststelling van de visie kunnen we verder met de tweede stap: het toetsen van de bestaande stad aan de geformuleerde ambities. Dat doen we door wijkspeelruimtescans uit te voeren die een antwoord geven op de vraag hoe we er nu voor staan ten opzichte van de afgesproken norm.

Een scan geeft aan welke knelpunten er zitten in het speelaanbod, kwantitatief en kwalitatief, en welke verbeteringen er kunnen worden aangebracht. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan het herinrichten van een bestaande speelplek of het toevoegen van nieuwe speelplekken. Andere mogelijke maatregelen zijn het, in overleg met scholen, onderzoeken of schoolpleinen meer openbaar toegankelijk kunnen worden gemaakt of het treffen van verkeersmaatregelen om plekken beter toegankelijk te maken. Geheel in lijn met de norm gaan de scans verder dan een kwantitatieve analyse van vierkante meters en aantallen toestellen. We toetsen ook op kwaliteit, waaronder de staat van het onderhoud, de variatie in toestellen, het huidige gebruik en het aanbod aan activiteiten. Daarbij voeren we ook gesprekken met zowel partnerorganisaties als Stichting JoU en SportUtrecht als inwoners.

Het komen tot een kwalitatief goede wijkspeelruimtescan kost tijd. In 2022 scannen we vier wijken (Overvecht, Noordwest, Noordoost en Zuidwest). Daarnaast formuleren we gezien de nijpende situatie in het noordelijke deel van de Binnenstad een maatwerkadvies in die buurt, waarbij we ingaan op zowel de beschikbaarheid van speelruimte in kwantitatieve zin als welk type speelruimte hier een mogelijke oplossing biedt. De keuze voor deze wijken is gemaakt op basis van actuele ruimtelijke ontwikkelingen en van de hoeveelheid vragen die er door bewoners en collega’s worden gesteld over de speelruimte in die wijk. Overvecht en Noordwest worden in Q1-2 gescand, Noordoost en Zuidwest in Q3-4. Overigens gaan we bij grootschalige gebiedsontwikkelingen (denk aan de Merwedekanaalzone) al uit van de speelruimtenorm zoals deze is beschreven in de visie.

De wijkspeelruimtescan levert een analyse van de beschikbare speelruimte en een overzicht van mogelijke ontwikkelkansen (kansenkaart) op. De derde stap is om de voorgestelde verbeteringen in het speelaanbod te ramen en te zien welke bestaande budgetten in (een deel van) de realisatie kunnen voorzien. Hierbij maken we werk met werk door bestaande budgetten te combineren en maken we gebruik van zowel technische, ruimtelijke als maatschappelijke expertise om zo optimaal mogelijk te werken. Sommige voorstellen kunnen meeliften met reguliere beheer/vervangingsprojecten, andere met een vergroeningsopgave of een bewonersinitiatief. Er zal een deel overblijven waarvoor geen budget beschikbaar is. Hiervoor wordt een uitvoeringsvoorstel met benodigd budget opgesteld en voorgelegd aan de gemeenteraad begin 2023.

Financiën

Met de huidige beschikbare budgetten, aangevuld met de in de Voorjaarsnota 2021 voorgestelde incidentele investering Sporten, Spelen en Bewegen van € 500.000 voor 2022, kunnen we een start maken met de cyclus van wijkspeelruimtescans. Zo passen we de methodiek toe en maken we de benodigde financiële onderbouwing voor de ambities op de (middel)lange termijn inzichtelijk voor die betreffende wijken

Met de budgetten die nu beschikbaar zijn hebben we middelen om de helft van de wijkscans (stap 1 en 2) uit te voeren (kosten +/- €50.000). De kosten van de wijkscans liggen relatief laag omdat de ambtelijke organisatie een deel van de uitvoering zelf op zich neemt (bijvoorbeeld het organiseren van de participatie en het vertalen van scans naar concrete uitvoeringsplannen. Die nauwe betrokkenheid is nodig om de scans goed in de organisatie te laten landen. Met de beschikbare capaciteit kunnen we de helft van de wijkscans in 2022 doen en de andere helft in 2023. Daar waar heel specifieke vragen zijn, zoals in het Noorden van de Binnenstad, kunnen we wel zorgen voor een maatwerkadvies.

Daarnaast kunnen we €450.000 besteden door interventies door te voeren (stap 3). In 2022 dekken we hieruit op een aantal plekken investerings-en plankosten van bewonersinitiatieven en ontwikkelgericht beheer bij onderhoudsprojecten. Daarnaast gaan we aan de slag met de eerste verbeteringen uit de eerste wijkscan voor West. Zo kunnen we, om de speelwaarde te verhogen, speeltoestellen toevoegen en andere verbeteringen (zoals vergroening) doorvoeren aan bestaande speelplekken. De nieuwe speelruimtenorm en de uitgevoerde scans worden daarbij gebruikt om te beoordelen of een kwalitatieve en/of kwantitatieve verbetering nodig is.

Daarnaast kunnen we interventies in de speelruimte ook voor een deel bekostigen binnen de bestaande onderhoud- en vervangingsmiddelen en maken we bij bewonersinitiatieven gebruik van het initiatievenfonds. Daarnaast kijken we naar de inzet van andere maatregelen en budgetten. Hierbij kunt u denken aan subsidies voor het vergroenen en openstellen van een schoolplein, verkeersmaatregelen om plekken beter toegankelijk te maken en werk met werk maken binnen de groene opgave. Zo hebben we bij het Niftarlakeplantsoen een koppeling kunnen maken met het Meerjarengroenprogramma (MGP) en hebben we voor speeltuin de Kameleon specifieke middelen uit de Voorjaarsnota 2021. De overige structureel benodigde middelen om eventuele interventies die voortkomen uit de speelruimtescan te bekostigen, maken vervolgens onderdeel uit van een integrale afweging.

Inzicht in de structureel benodigde dekking voor de uiteindelijke uitvoering is nu nog niet te geven. Er ligt nu één wijkspeelruimtescan. Dit levert nog geen realistisch beeld op voor de hele stad. Elke wijk kent zijn eigen opbouw en daarmee uitdagingen in de openbare ruimte. In de ene wijk is er ook meer werk met werk te maken dan in de andere wijk. Met de nieuwe visie gaan we met elkaar bouwen aan een nieuw ‘stelsel’, waarbij we werkende weg steeds meer inzicht verkrijgen in de huidige situatie. We stellen daarom voor om na vijf scans een beeld van de verwachte stedelijke uitvoeringskosten te schetsen. Wij denken dat we na uitvoering van deze vijf scans een realistischer beeld kunnen geven van wat stedelijk nodig is om de in de visie verwoorde ambitie te realiseren. Dit beeld leggen we als gezegd begin 2023 aan u voor.

De bekostiging van de Visie Speelruimte is overigens onderdeel van de investeringsopgave van de RSU 2040, waarin een investeringsstrategie is opgenomen. De realisatie hiervan is afhankelijk van

andere partijen, het ontwikkelen van nieuwe instrumenten, de beschikbaarheid van gemeentelijke middelen en de integrale afweging hiervan.

We hopen met deze brief meer helderheid te hebben geschetst over hoe we tot concrete verbetering van de speelruimte in Utrecht willen komen en welke rol de Visie Speelruimte daarin speelt. Dat is belangrijk omdat investeringen in de bespeelbaarheid van de openbare ruimte een positief effect hebben op de ervaren gezondheid van, vooral onze jongste, inwoners. We verwachten de effecten hiervan dan ook uiteindelijk terug te zien in onze volksgezondheidsmonitor wanneer we investeren in de speelvoorzieningen in de gemeente.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,